

Internal Assessment, Infrastructural Challenges, and Academic Motivation in the Discipline of Environmental Health Engineering

Fatemeh Piroozfar

Research Center for Environmental Pollutants, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.
Student Research Committee, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

Reza Fouladi-Fard

* Research Center for Environmental Pollutants, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.
Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

(Corresponding

Author) rezafd@yahoo.com

Bahram Kamarehei

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Mansour Ghaderpoori

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Mohammad Karami

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Ali Toolabi

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Faramarz Azimi

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Parisa Amraie

Environmental Health Research Center, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

Received: 2025/11/06

Accepted: 2026/02/21

Doi: 10.22038/jreh.2026.28017

Abstract

Background and Objective: The internal evaluation of educational groups plays an effective role in formulating appropriate programs and regulations aimed at improving the managerial, educational, and research status of faculties.

Materials and Methods: Data were collected through questionnaires in various domains including educational, managerial, structural, and student-related aspects. The data were then analyzed using SPSS software version 25.

Results: The results showed that the domains of mission and educational goals, management and organization by the group manager, and the educational and research competencies of faculty members are at a favorable level. However, the domains of the faculty's physical space, quality of classrooms, professors' room, and library space were less than 50% favorable. Students' satisfaction with their field of study was 25%, and 50% intended to continue their studies in this field. In addition, only 38.5% of the graduates were satisfied with their future career prospects.

Conclusion: Comparison of the results with studies of other groups across the country shows that, despite the existence of relatively suitable educational groups and infrastructural facilities nationwide, student satisfaction with their field of study, their motivation to continue education, and their hope for finding suitable employment are declining day by day. Therefore, this issue requires comprehensive and strategic planning at the Board and Ministry levels to update the course units and make internships more practical. It also necessitates follow-up measures to create suitable employment opportunities and foster motivation among students and graduates in this field.

Keywords: Internal Evaluation, Environmental Health Engineering Department, Students, Faculty Members, Academic Motivation, Career Future

Open Access Policy: This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

► **Citation:** Piroozfar F, Fouladi-Fard R, Kamarehei B, Ghaderpoori M, Karami M, Toolabi A, Azimi F, Amraie P. Internal Assessment, Infrastructural Challenges, and Academic Motivation in the Discipline of Environmental Health Engineering. *Journal of Research in Environmental Health*. 12(1):76-88.

ارزیابی درونی، چالش‌های زیرساختی و انگیزه تحصیلی در رشته مهندسی بهداشت محیط

فاطمه پیروزفر

مرکز تحقیقات آینده‌های محیطی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

رضا فولادی فرد

مرکز تحقیقات آینده‌های محیطی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.
مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

(نویسنده مسئول)

rezafd@yahoo.com

بهرام کمرهای

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

منصور قادرپوری

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

محمدامین کرمی

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

علی طولابی

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

فرامرز عظیمی

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

پریرسا امرایی

مرکز تحقیقات بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی، نقش موثری در تدوین برنامه‌ها و قوانین مناسب در جهت بهبود وضعیت مدیریتی، آموزشی و پژوهشی دانشکده‌ها خواهد داشت.

مواد و روش‌ها: داده‌ها از طریق پرسشنامه در حوزه‌های مختلف آموزشی، مدیریتی، ساختاری، دانشجویی جمع‌آوری شد. سپس با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد حوزه‌های رسالت و اهداف آموزشی، مدیریت و سازماندهی مدیر گروه، توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیات‌علمی در سطح مطلوبی قرار دارد. حوزه‌های فضای فیزیکی دانشکده، کیفیت کلاس‌های درس، اتاق اساتید و فضای کتابخانه کمتر از ۵۰٪ مطلوب بودند. میزان رضایت دانشجویان از رشته تحصیلی ۲۵٪ بود و ۵۰٪ قصد ادامه تحصیل در این رشته را داشتند. علاوه بر این، تنها ۳۸/۵٪ از دانش‌آموختگان از آینده شغلی رضایت داشتند.

نتیجه‌گیری: مقایسه نتایج با مطالعات گروه‌های دیگر کشور نشان می‌دهد که در کل کشور علی‌رغم وجود گروه‌ها و بسترهای نسبتاً مناسب آموزشی و زیرساختی، روزبه‌روز رضایت دانشجویان از رشته تحصیلی خود و انگیزه آن‌ها برای ادامه تحصیل و امیدشان برای یافتن شغل مناسب در حال کم‌شدن است و لذا این امر نیازمند برنامه‌ریزی‌های کلی و استراتژیک در سطح مورد و وزارتخانه برای بروزرسانی و کاربردی‌کردن واحدهای درسی و کارآموزی و نیز پیگیری‌های منجر به ایجاد بسترهای مناسب برای اشتغال‌زایی و ایجاد انگیزه برای دانشجویان و فارغ‌التحصیلان این رشته می‌باشد.

کلیدواژه: ارزیابی درونی، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشجویان، دانش‌آموختگان، اعضای هیات‌علمی، انگیزه تحصیلی، آینده شغلی

◀ **استناد:** پیروزفر ف، فولادی فرد ر، کمرهای ب، قادرپوری م، کرمی م، طولابی ع، عظیمی ف، امرایی پ. ارزیابی درونی، چالش‌های زیرساختی و انگیزه تحصیلی در رشته مهندسی بهداشت محیط. فصلنامه‌ی پژوهش در بهداشت محیط. بهار ۱۴۰۵؛ ۱۲(۱): ۷۶-۸۸.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۰۲

نوع مقاله: پژوهشی

آموزش و پژوهش دو رکن اصلی دانشگاه‌ها بوده و مانند دو بال یک پرنده، لازم و ملزوم همدیگر می‌باشند (۱). تعلیم و تربیت فرآیندی است بسیار پیچیده و حساس که با جان و روح انسان‌ها سروکار دارد. بنابراین همه افرادی که در این حیطه فعالیت می‌کنند به‌ویژه آموزش‌دهندگان، مسئولیت عظیم و خطیری بر عهده دارند. اجرای موفق و مطلوب فرآیند تعلیم و تربیت مستلزم آن است که دارای اهداف و مراحل کاملاً مشخص و برنامه‌ریزی شده باشد و نیز با توجه دقیق به اهداف برنامه‌های تعریف شده، امکانات و تجهیزات لازم فراهم شده باشد (۲). در واقع، دانشگاه‌ها جزء با ارزش‌ترین نهادهایی هستند که جامعه جهت پیشرفت و توسعه خود در اختیار دارد (۳). یکی از مهم‌ترین مسائل مورد توجه در نظام آموزشی عالی، بحث کیفیت است (۳، ۴). یکی از ضروریات پویایی نظام آموزشی ارزیابی است (۵). فرآیند ارزیابی به دو صورت درونی و بیرونی انجام می‌گیرد. ارزیابی درونی، فرآیند به تصویرکشیدن وضعیت نظام دانشگاهی به‌وسیله اعضای خود نظام است درحالی‌که، ارزیابی بیرونی به فرآیند اعتبارسنجی و تضمین کیفیت نظام های دانشگاهی از طریق نهادها و متخصصین بیرون از آن نظام اطلاق می‌شود (۶). فرآیند ارزیابی درونی، فرآیندی است که طی آن عناصر یک نظام به‌طور خودآگاه، به ارزیابی عناصر، فرآیندها و پیامدهای موجود در نظام خود اقدام می‌کنند. ارزیابی درونی زمینه را برای بالابردن کیفی نظام آموزشی فراهم کرده و باعث بهبود کیفیت نظام دانشگاهی و در نهایت مشارکت اعضاء هیأت‌علمی در شفاف‌سازی امور دانشگاهی و ارتقاء قدرت پاسخگویی نظام دانشگاهی نسبت به نیازهای جامعه می‌شود (۷). با افزایش تقاضا برای تحصیلات در آموزش عالی و گسترش روزافزون دانشگاه‌ها در سطح جهان، کیفیت آموزش عالی در این موسسات موضوعی بوده که از سوی صاحب‌نظران مورد سوال قرار گرفته است. به‌طور کلی می‌توان اظهار نمود که کیفیت در یک نظام دانشگاهی با عملکرد شغلی دانش‌آموختگان، نتایج پژوهش‌های انجام شده و خدمات تخصصی در زمینه‌های مرتبط با اهداف دانشگاه، ارتباط مستقیم دارد. هدف اساسی ارزیابی درونی در تمام موارد و زمینه‌ها بهبود کیفیت امور است. ارزیابی درونی وضعیت موجود در حین اجرای فرآیند، بازخورد مطلوبی ایجاد خواهد کرد که مشخص می‌سازد برنامه‌های اجراشده تا چه حد در دستیابی به اهداف از پیش تعیین‌شده موفق بوده است و

باعث خواهد شد تا شناخت صحیح و کافی از اشکالات و کمبودهای احتمالی به‌دست آید و هم‌چنین زمینه برای انجام اصلاحات فراهم گردد (۲). ارزیابی درونی منجر به اطلاعات مناسب، مرتبط و به‌روز در خصوص کیفیت و استفاده از فرصت‌های موجود به جهت اصلاح موارد قابل بهبود از طریق مشارکت همه‌ی اعضای مجموعه و نیز ایجاد علاقه و انگیزه در آن‌ها می‌شود. در این‌گونه پژوهش‌ها، ارزیابی درونی روشی استاندارد برای اعتباربخشی در دانشگاه اعلام شده است (۸). این رویکرد در نظام‌های آموزشی باعث ارتقای سطح علمی مراکز آموزش عالی و نیز موفقیت در رقابت فی مابین در زمینه ارتقای کیفیت آموزشی سطوح ملی و فراملی در دهه‌های اخیر شده است. تأکید و اتفاق نظر کلی بر ارزشیابی درونی و بیرونی در اغلب متون استنباط شده و تعداد زیادی از دانشگاه‌های داخل و خارج دنیا این ارزیابی را انجام می‌دهند (۹، ۱۰). ارزیابی درون گروهی، یک مدل متعارف در سازمان‌های بزرگ است که دارای واحدهای جداگانه قابل ارزیابی (یا همان گروه‌ها) می‌باشد (۱۱). اجرای اولین طرح ارزیابی درونی در گروه‌های آموزش پزشکی در سال ۱۳۷۶ آغاز شد. در این سال شش گروه آموزش پزشکی در دانشگاه‌های علوم پزشکی در شهرهای تهران و کرمان به‌عنوان طرح تحقیقاتی، ارزیابی درونی را به اجرا در آوردند. نتایج مثبت این طرح موجب شد که در سال‌های بعد، ارزیابی درونی در همه‌ی دانشگاه‌های کشور مورد استقبال قرار گیرد. تجربه‌ی اولیه ارزیابی کیفیت در آموزش عالی ایران با موفقیت انجام شد و بر طبق آن، مدل بومی ارزیابی درونی ایجاد شد (۱۲).

ارزیابی گروه‌های آموزشی در سایر کشورها نیز انجام شده است. برای مثال مطالعه‌ی پولولی و همکاران (۲۰۰۳) که در دانشکده پزشکی دانشگاه ماساچوست آمریکا انجام شد، گزارش کرد که مدیران اجرایی ارشد دانشگاه، نیاز به اصلاح و بهبود عملکرد تدریس دارند و تحقیق و عملکرد بالینی را جزو اولویت آموزشی اساتید می‌دانستند (۱۴). تاکنون نیز در ایران مطالعات متعددی انجام شده است. شریفی و همکاران در سال ۱۳۹۶ به ارزیابی عوامل موثر بر وضع قوانین و دستورالعمل‌های راهبردی (۱۳۹۸-۱۳۹۴) در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز پرداختند و به این نتیجه رسیدند که جذب کارشناس متخصص برای آزمایشگاه، تقویت روابط خارج از دانشگاهی باید در اولویت برنامه‌های راهبردی قرار بگیرد (۱۵). نصرالهی‌نیا و همکاران در سال ۱۳۹۸ طی مطالعه‌ای گزارش

۳۲ نفر دانشجوی بهداشت محیط و ۱۳ نفر از دانش‌آموختگان بهداشت محیط بودند. معیارهای ورود و خروج دانشجویان: دانشجویان کارشناسی در حال تحصیل و دانش‌آموختگانی که در طی دو سال اخیر از دانشگاه علوم پزشکی لرستان فارغ‌التحصیل شده بودند برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه‌ی مربوط به ارزیابی درونی گروه‌های مربوط به معاونت آموزشی دانشگاه استفاده شد. در مجموع ۱۰ پرسشنامه برای نظرسنجی در خصوص بخش‌های مختلف گروه آموزشی به‌کار گرفته شد. پرسشنامه‌ها به‌صورت حضوری و کتبی توسط شرکت‌کننده‌ها تکمیل شد.

این ارزیابی در ۱۵ حوزه انجام شد که شرح آن‌ها در جدول ۱ آمده است. هر حوزه نشانگرهایی داشت که بر حسب آن‌ها گزینه مطلوب، نسبتاً مطلوب و نامطلوب انتخاب می‌شد. برخی از پرسشنامه‌ها نیز با پاسخ‌های "بله"، "ناحدودی" و "خیر" وزن‌دهی شد. بعضی از سوالات نیز نیاز به جواب کتبی داشت زیرا گزینه‌ای برای آن‌ها تعریف نشده بود، مانند معدل دیپلم و سال ورود به دانشگاه. برای ارائه‌ی نتایج نهایی، امتیاز ملاک‌های هر حوزه با توجه به امتیاز نشانگرهای آن‌ها گزارش شد. بعد از جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز و واردکردن داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۵ برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی، محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی برای متغیرهای کمی و فراوانی و درصد برای متغیرهای کیفی استفاده شد.

یافته‌ها

در مطالعه‌ی حاضر پنج عضو هیئت‌علمی شرکت کردند که همگی دارای مدرک دکتری، سه نفر دارای مرتبه دانشیار و دو نفر استادیار بودند. هم‌چنین نظرسنجی از ۳۲ نفر دانشجوی کارشناسی بهداشت محیط ۲۱ زن و ۱۱ مرد بودند که ۳ دانشجو مقاله چاپ شده داشتند. ۱۴ نفر از آن‌ها ترم هشتم و ۵ نفر، ترم دوم بودند. علاوه بر این، از ۱۳ دانش‌آموخته بهداشت محیط (۴ مرد و ۹ زن)، سه نفر بعد از فارغ‌التحصیلی بیکار، یک نفر دارای شغل آزاد، دو نفر در حال گذراندن طرح، پنج نفر در مراکز بهداشت شهری و روستایی و دو نفر هم معلم بودند. در حوزه‌ی گروه آموزشی، امتیاز وظایف گروه آموزشی ۹۸٪ مطلوب، تعامل گروه آموزشی ۹۲/۹٪ مطلوب، ساختار گروه

کردند که اعضای هیئت‌علمی گروه‌های آموزشی دانشگاه شهیدبهشتی، اجرای ارزیابی درونی را در تقویت حوزه‌های آموزشی و پژوهشی، یافتن نقاط قوت و ضعف گروه موثر می‌دانستند (۱۶). فولادی‌فرد و همکاران نیز در سال ۱۳۹۶ طی مطالعه‌ای که به‌منظور ارزیابی درونی گروه بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شد، بیان کردند که رضایت دانشجویان از تحصیل و فضای عمومی دانشگاه به‌ترتیب ۲۵/۷٪ و ۴۰٪ بوده است. هم‌چنین از دیدگاه بیش از ۵۰٪ از اعضا هیئت‌علمی، وضعیت امکانات آموزشی، اتاق اساتید، کتابخانه و آزمایشگاه‌ها نسبتاً مطلوب گزارش شده است (۱۷).

هم‌چنین، در تحقیق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معلوم شد که اجرای ارزیابی درونی، محیطی را فراهم کرده که اعضای هیئت‌علمی در شناسایی جنبه‌های اصلی که می‌باید در پیشرفت بخش‌های مورد توجه قرار گیرد، فعالانه شرکت کرده و علاوه بر آن، به تجزیه و تحلیل خط‌مشی‌های موجود و چگونگی ارتقاء کیفیت آن‌ها در آموزش پزشکی در سطح ملی نیز کمک کرده است (۱۸).

گروه بهداشت محیط یکی از گروه‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی می‌باشد که هدف این گروه، تربیت افرادی است که بتوانند در اجتماعات کوچک و بزرگ مستقر شده و پس از مطالعه و بررسی و انجام مداخلات بهداشتی-درمانی به‌خصوص در زمینه‌های زیست محیطی مرتبط با افراد، سطح سلامت خانواده‌ها را ارتقا دهند. با توجه به این‌که تاکنون ارزشیابی درونی گروه بهداشت محیط در دانشکده بهداشت خرم‌آباد انجام نشده بود و به‌صورت مقایسه‌ای نتایج این ارزشیابی با دیگر نتایج در کشور مقایسه نشده بود، لذا جهت نیل به این هدف این مطالعه انجام پذیرفت.

روش کار

این مطالعه، یک مطالعه توصیفی-مقطعی است که جهت ارزیابی درونی گروه بهداشت محیط در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی لرستان و مقایسه نتایج آن با دیگر ارزشیابی‌های انجام شده در کشور انجام شد. شرکت‌کنندگان در این مطالعه شامل ریاست دانشکده (یک نفر)، معاونین آموزشی و پژوهشی (۲ نفر)، مدیر گروه بهداشت محیط، مسئول دفتر توسعه آموزش^۱ (یک نفر)، پنج نفر از اعضای هیئت‌علمی گروه بهداشت محیط،

^۱ EDO: Education Development Office

آموزشی ۴/۹۶٪ مطلوب، ارزشیابی گروه آموزشی ۹۰٪ مطلوب، امکانات و تجهیزات گروه ۵۱/۴٪ مطلوب، فضای آموزشی گروه ۴۲/۹٪ مطلوب، منابع مالی مورد نیاز گروه ۱۴/۳٪ مطلوب به دست آمد. امتیازات حوزه‌ی رسالت و اهداف آموزشی به این شرح به دست آمد: وجود کوریکولوم ۸۳/۳٪ مطلوب، وجود اهداف آموزشی ۸۰٪ مطلوب، بازنگری رسالت و اهداف آموزشی گروه ۱۰۰٪ نسبتاً مطلوب و مشارکت اساتید در تدوین اهداف گروه ۱۰۰٪ مطلوب (نمودار ۱).

جدول ۱- حوزه‌های ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی

ردیف	حوزه	منبع کسب اطلاعات	ملاک‌های تعریف شده برای امتیازدهی
۱	رسالت و اهداف آموزشی	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، مدیر گروه و مسئول دفتر توسعه آموزش	وجود کوریکولوم، وجود اهداف آموزشی، بازنگری رسالت و اهداف آموزشی گروه و مشارکت اساتید در تدوین اهداف گروه
۲	مدیریت و سازماندهی (مدیر گروه)	ریاست دانشکده، معاون آموزشی و عضو هیئت علمی	ویژگی‌های مدیر گروه، توانایی برنامه‌ریزی آموزشی گروه، نحوه انتخاب مدیر گروه، ارزشیابی مدیر گروه و تغییر مدیر گروه
۳	توانمندی‌های آموزشی اعضاء هیئت علمی توانمندی‌های پژوهشی اعضاء هیئت علمی	معاون آموزشی، مدیر گروه، کمیته ارتقاء، مسئول دفتر توسعه آموزش	هیئت علمی ترکیب و توزیع اعضای هیئت علمی، فعالیت آموزشی، طرح درس، برنامه آموزش دروس نظری و بالینی، اعلام به موقع نمرات، حضور در جلسات گروه، مشاوره و راهنمایی دانشجویان و ارزشیابی برقراری ارتباط و تدریس
۴	برنامه آموزشی (فرآیند آموزش نظری)	دانشجویان	شرکت در کارگاه روش تحقیق/تدریس، شرکت در همایش‌های علمی، چاپ مقالات علمی در مجلات، طرح تحقیقاتی مصوب در سال، راهنمایی و مشاوره پایان نامه‌ها، چاپ کتاب، همکاری در برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌ها و کارهای جانبی
۵	برنامه آموزشی (فرآیند آموزش بالینی)	دانشجویان	مناسب بودن تعداد دانشجویان، مناسب بودن زمان تشکیل کلاس، مناسب بودن فضای فیزیکی، کافی بودن منابع آموزشی، طرح درس، تدریس اساتید و نحوه ارزشیابی استاد
۶	گروه آموزشی	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، عضو هیئت علمی، مدیر گروه	مناسب بودن تعداد کارآموزان، مناسب بودن فضای فیزیکی بخش آموزشی، منابع و تجهیزات، طرح درس بالینی، تدریس اساتید بالینی، رضایت دانشجویان و نحوه ارزشیابی استاد
۷	دانش‌آموختگان	دانش‌آموختگان	وظایف گروه آموزشی، تعامل گروه آموزشی، ساختار گروه آموزشی، ارزشیابی گروه آموزشی، امکانات و تجهیزات گروه، فضای آموزشی گروه، منابع مالی مورد نیاز گروه
۸	فضای فیزیکی (دانشکده)	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، عضو هیئت علمی	مهارت‌های کسب‌شده دانش‌آموختگان، سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان، مقالات و آثار علمی دانش‌آموختگان، رضایت دانش‌آموختگان و امکانات و تجهیزات گروه
۹	فضای فیزیکی (کلاس درس)	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، عضو هیئت علمی	محل دانشکده، تردد افراد، فضای محوطه دانشکده، وجود قسمت‌های مختلف در دانشکده و امکانات و تجهیزات
۱۰	فضای فیزیکی (اتاق اساتید)	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، عضو هیئت علمی	محل قرارگیری کلاس، فضای کلاس، پنجره کلاس، تخته کلاس، سقف و دیوار کلاس، نور کلاس و صندلی‌های کلاس
۱۱	فضای فیزیکی (کتابخانه)	ریاست دانشکده، معاون آموزشی، عضو هیئت علمی، مسئول کتابخانه	دپارتمان اساتید، اتاق اساتید و وسایل اتاق اساتید
۱۲	فضای فیزیکی (سالن امفی تئاتر)	مدیر اداره عمومی	مساحت کتابخانه، موقعیت کتابخانه، ساعات سرویس‌دهی، اتاق مطالعه، گنجایش اتاق مطالعه، تعداد کتب، عناوین مجلات، عناوین روزنامه‌ها، عناوین پایان‌نامه‌ها، کتابدار، امکان استفاده از اینترنت، میز مطالعه گروهی در سالن اصلی، برگه‌دان، قفسه‌های کتاب، محیط داخلی کتابخانه و امکانات کامپیوتری
۱۳	حوزه فضای فیزیکی (واحد کامپیوتر)	مدیر اداره عمومی، مسئول اتاق کامپیوتر	محیط فیزیکی سالن، صندلی‌ها، سکوی سخنران، پرده نمایش، سیستم صوتی و تصویری
۱۴	دانش‌آموختگان (ادامه تحصیل دانش‌آموختگان)	معاون آموزشی دانشکده	فضای فیزیکی، وسایل اتاق کامپیوتر و مسئول اتاق کامپیوتر
			صلاحیت‌های ورودی، علاقمندی به رشته، آگاهی در مورد رشته، پیشرفت و افت تحصیلی، فعالیت آموزشی و ارتباط

حوزه رسالت و اهداف آموزشی

حوزه گروه آموزشی

نمودار ۱. امتیازات مربوط به گروه آموزشی و حوزه رسالت و اهداف آموزشی

مستمر اعضای گروه ۸۵/۷٪ مطلوب، بررسی محیط آموزش بالینی قبل و حین کارآموزی ۷۱/۴٪ مطلوب، برگزاری مرتب جلسات گروه ۱۰۰٪ مطلوب، توانمندسازی پژوهشی اعضای گروه ۱۰۰٪ مطلوب و تشویق و تنبیه ۴۲/۹٪ مطلوب. در جدول ۲ امتیاز نشانگرهای حوزه‌های مدیریت و سازماندهی مدیر گروه و مدیریت و سازماندهی وظایف مدیر گروه را ارائه شده است.

در حوزه‌ی مدیریت و سازماندهی مدیر گروه، ویژگی‌های مدیر گروه ۸۶/۴٪ مطلوب، توانایی برنامه‌ریزی آموزشی گروه ۸۱٪ مطلوب، نحوه‌ی انتخاب مدیر گروه ۵۷/۱٪ مطلوب، ارزشیابی مدیر گروه ۷۱/۴٪ مطلوب و تغییر مدیر گروه ۴۲/۹٪ مطلوب بود. هم‌چنین در حوزه مدیریت و سازماندهی وظایف مدیر گروه نتایج ارزیابی بدین شرح بود: تهیه برنامه‌های اجرایی گروه ۹۰/۵٪ مطلوب، نظارت بر اجرای اهداف آموزشی گروه ۸۹/۳٪ مطلوب، ارزیابی

جدول ۲. امتیاز نشانگرهای حوزه‌های مدیریت و سازماندهی مدیر گروه و مدیریت و سازماندهی وظایف مدیر گروه

ملاک‌ها	نشانگر	مطلوب		نامطلوب
		نسبتاً مطلوب	فراوانی (درصد فراوانی)	
ویژگی‌های مدیر گروه	درجه علمی	۷ (۱۰۰)	-	-
	مدرک	۱ (۱۴/۳)	۶ (۸۵/۷)	-
	وضعیت استخدامی	۷ (۱۰۰)	-	-
	سابقه آموزشی	۷ (۱۰۰)	-	-
	میزان همکاری با گروه	۷ (۱۰۰)	-	-
	میزان برقراری ارتباط مطلوب با گروه	۷ (۱۰۰)	-	-
	میزان جدیت در پیگیری امور	۶ (۸۵/۷)	۱ (۱۴/۳)	-
توانایی برنامه ریزی آموزشی گروه	توانایی برنامه ریزی آموزشی	۴ (۵۷/۱)	۳ (۴۲/۹)	-
	میزان آشنایی با اصول مدیریت	۴ (۵۷/۱)	۳ (۴۲/۹)	-
	میزان توانایی هدایت و رهبری گروه	۶ (۸۵/۷)	۱ (۱۴/۳)	-
نحوه انتخاب مدیر گروه	وجود قوانین مشخص برای انتخاب	۴ (۵۷/۱)	۳ (۴۲/۹)	-

			مدیر گروه (افراد رای دهنده، میزان کسب آراء، طول مدت مدیریت)
۱ (۱۴/۳)	۲ (۲۸/۶)	۴ (۵۷/۱)	وجود ابزار مشخص برای ارزشیابی مدیر گروه توسط اعضای هیات علمی
-	۳ (۴۲/۹)	۴ (۵۷/۱)	وجود ابزار مشخص برای ارزشیابی مدیر گروه توسط ریاست و معاونت آموزشی دانشکده
۱ (۱۴/۳)	۳ (۴۲/۹)	۳ (۴۲/۹)	وجود قوانین مشخص برای تغییر مدیر گروه

کلاس‌های درس ۴۹/۶٪ نسبتاً مطلوب، از اتاق اساتید ۵۰/۵٪ نسبتاً مطلوب، از فضای کتابخانه ۴۴/۵٪ نسبتاً نامطلوب، از فضای فیزیکی سالن آمفی‌تئاتر ۶۴/۷٪ مطلوب و از فضای فیزیکی واحد کامپیوتر ۷۰٪ مطلوب بود.

در جدول ۳ میزان رضایت دانشجویان کارشناسی در حال تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی لرستان از رشته تحصیلی و نوع رابطه با کارکنان دانشکده بهداشت نشان داده شده است. طبق این نتایج، ۲۵٪ از دانشجویان کاملاً به رشته تحصیلی خود علاقه‌مند هستند و ۵۰٪ قصد ادامه تحصیل در همین رشته را دارند. همچنین ۱۲/۵٪، ۷٪ و ۵۹/۴٪ از دانشجویان به ترتیب ارتباط کاملاً مناسبی با ریاست دانشکده، مدیر گروه، معاون آموزشی و مدرسین دارند.

در حوزه‌ی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی که از معاون آموزشی، مدیر گروه، کمیته ارتقا و مسئول دفتر توسعه آموزش در این حوزه نظرسنجی شد نتایج ذیل حاصل شد: توانایی برقراری ارتباط مطلوب با فراگیران ۱۰۰٪ مطلوب، تدریس ۸۱/۵٪ مطلوب، شرکت در کارگاه روش تحقیق و روش تدریس ۷۵٪ مطلوب، شرکت در همایش‌های علمی ۵۰٪ مطلوب، چاپ مقالات علمی در مجلات ۷۵٪ مطلوب، طرح تحقیقاتی مصوب در سال ۵۰٪ مطلوب، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها ۷۵٪ مطلوب، چاپ کتاب ۱۰۰٪ مطلوب، همکاری در برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌ها ۷۵٪ مطلوب و کارهای جانبی ۸۱/۳٪ مطلوب.

میزان رضایت شرکت‌کنندگان در این مطالعه از کیفیت فضای فیزیکی دانشکده ۴۷/۵٪ نسبتاً مطلوب، از کیفیت

جدول ۳. میزان رضایت دانشجویان کارشناسی در حال تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی لرستان از رشته تحصیلی و نوع رابطه با کارکنان دانشکده بهداشت

سوال	بلی		خیر
	فراوانی (درصد فراوانی)	تا حدودی فراوانی (درصد فراوانی)	
به رشته تحصیلی خود علاقه‌مندم	۸ (۲۵)	۱۹ (۵۹/۴)	۵ (۱۵/۶)
پس از فارغ‌التحصیلی در همین رشته ادامه تحصیل می‌دهم.	۱۶ (۵۰)	۱۳ (۴۰/۶)	۳ (۹/۴)
پس از فارغ‌التحصیلی دوست دارم در همین رشته کار کنم	۱۲ (۳۷/۵)	۱۸ (۵۶/۳)	۲ (۶/۳)
در محیط آموزشی به موقع حضور دارم.	۱۸ (۵۶/۳)	۱۲ (۳۷/۵)	۲ (۶/۳)
در مورد رشته تحصیلی‌ام اطلاعات کافی دارم.	۱۶ (۵۰)	۱۳ (۴۳/۸)	۳ (۹/۴)
در مورد بازار کار رشته تحصیلی‌ام اطلاعات کافی دارم.	۱۴ (۴۳/۸)	۱۶ (۵۰)	۲ (۶/۳)
دروس ارائه شده متناسب با نیاز دانشجویان است.	۶ (۱۸/۸)	۱۵ (۴۶/۹)	۱۱ (۳۴/۴)
دروس ارائه شده متناسب با نیازهای جامعه است.	۱ (۳/۱)	۲۱ (۶۵/۶)	۱۰ (۳۱/۳)
با ریاست دانشکده ارتباط مناسب دارم	۴ (۱۲/۵)	۲۲ (۶۸/۸)	۶ (۱۸/۸)
با معاون آموزشی دانشکده ارتباط مناسب دارم.	۷ (۲۱/۹)	۱۹ (۵۹/۴)	۶ (۱۸/۸)
با کارکنان و مدیر گروه‌های آموزشی دانشکده ارتباط مناسب دارم	۱۱ (۳۴/۴)	۱۸ (۵۶/۳)	۳ (۹/۴)
با مدرسین ارتباط مناسب دارم.	۱۹ (۵۹/۴)	۱۲ (۳۷/۵)	۱ (۳/۱)
با دانشجویان دیگر ارتباط مناسب دارم.	۲۰ (۶۲/۵)	۱۲ (۳۷/۵)	۰ (۰)
با کارکنان بخش‌های اداری ارتباط مناسب دارم.	۱۱ (۳۴/۴)	۱۸ (۵۶/۳)	۳ (۹/۴)

با کمیته‌ها و انجمن‌های دانشجویی ارتباط مناسب دارم.	۴ (۱۲/۵)	۱۹ (۵۹/۴)	۹ (۲۸/۱)
با کارکنان مراکز آموزشی درمانی و بهداشتی ارتباط مناسب دارم.	۹ (۲۸/۱)	۱۶ (۵۰)	۷ (۲۱/۹)

دانشجویان به ترتیب کملا و تا حدودی از تدریس اساتید رضایت داشتند. میزان نارضایتی از امکانات رفاهی دانشکده، کتابخانه و امکانات رایانه‌ای به ترتیب ۳۱/۳٪، ۴۳/۸٪ و ۴۶/۹٪ بود.

جدول ۴ میزان رضایت دانشجویان را از دانشکده بهداشت، امور آموزشی و پژوهشی ارائه می‌دهد. ۵۰٪ از دانشجویان تا حدودی از درس خواندن در دانشگاه علوم پزشکی لرستان راضی بودند. هم‌چنین ۳۱/۳٪ و ۵۰٪ از

جدول ۴. میزان رضایت دانشجویان را از دانشکده، امور آموزشی و پژوهشی

سوال	بلی		تا حدودی		خیر	
	فراوانی (درصد فراوانی)	فراوانی (درصد فراوانی)	فراوانی (درصد فراوانی)	فراوانی (درصد فراوانی)	فراوانی (درصد فراوانی)	فراوانی (درصد فراوانی)
از درس خواندن در این دانشگاه	۱۲ (۳۷/۵)	۱۶ (۵۰)	۴ (۱۲/۵)			
از ریاست دانشکده	۱۵ (۴۶/۹)	۱۶ (۵۰)	۱ (۳/۱)			
از معاون آموزشی دانشکده	۱۷ (۵۳/۱)	۱۱ (۳۴/۴)	۴ (۱۲/۵)			
از مدیران گروه‌های آموزشی دانشکده	۱۲ (۳۷/۵)	۱۵ (۴۶/۹)	۵ (۱۵/۶)			
از اساتید دانشکده	۱۰ (۳۱/۳)	۲۰ (۶۲/۵)	۲ (۶/۳)			
از نحوه تدریس اساتید دانشکده	۱۰ (۳۱/۳)	۱۶ (۵۰)	۶ (۱۸/۸)			
از نحوه ارزشیابی اساتید دانشکده	۱۰ (۳۱/۳)	۱۱ (۳۴/۴)	۱۱ (۳۴/۴)			
از تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی	۸ (۲۵)	۱۸ (۵۶/۳)	۶ (۱۸/۸)			
از فضای آموزشی دانشکده	۱۱ (۳۴/۴)	۱۲ (۳۷/۵)	۹ (۲۸/۱)			
از فعالیت‌های پژوهشی	۵ (۱۵/۶)	۱۶ (۵۰)	۱۱ (۳۴/۴)			
از زمان اختصاص یافته به مشاوره از سوی اساتید	۸ (۲۵)	۱۳ (۴۰/۶)	۱۱ (۳۴/۴)			
از امکانات رفاهی دانشکده	۴ (۱۲/۵)	۱۸ (۵۶/۳)	۱۰ (۳۱/۳)			
از امکانات کتابخانه‌ای دانشکده	۳ (۹/۴)	۱۵ (۴۶/۹)	۱۴ (۴۳/۸)			
از امکانات رایانه‌ای دانشکده	۱ (۳/۱)	۱۶ (۵۰)	۱۵ (۴۶/۹)			

بحث

ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی دانشکده‌ها، باعث شناخت وضعیت، توانایی‌های موجود و آگاهی از نقاط قوت و ضعف می‌شود که با تصمیم‌گیری و با برنامه‌ریزی صحیح، می‌توان وضعیت گروه‌های آموزشی را ارتقا و بهبود بخشید (۱۹).

نتایج حاضر در حوزه مدیریت و سازماندهی گروه آموزشی و توانمندی‌های اعضای هیات‌علمی با مطالعات متعدد داخلی هم‌خوانی قابل توجهی دارد. در این پژوهش، کیفیت فضای فیزیکی دانشکده، کیفیت کلاس‌های درس، اتاق اساتید و فضای کتابخانه از دیدگاه دانشجویان و اساتید کمتر از ۵۰٪ مطلوب بود. قانع‌پور و همکاران (۱۳۹۰) در دانشگاه علوم پزشکی سمنان (۲۲) و رایگان و همکاران (۱۳۸۸) در دانشگاه علوم پزشکی یاسوج (۱۹)، کیفیت فضای فیزیکی، کلاس‌های درس و کتابخانه را کمتر از ۵۰٪ مطلوب ارزیابی کردند که کاملاً با نتایج مطالعه حاضر (۴۷/۵٪ برای فضای دانشکده و ۴۴/۵٪ برای

در حوزه برنامه آموزشی (فرآیند آموزش نظری) که از دانشجویان نظرسنجی به عمل آمده بود، نتایج ذیل حاصل شد: مناسب بودن تعداد دانشجویان ۷۸/۱٪ مطلوب، مناسب بودن زمان تشکیل کلاس ۴۵/۸٪ مطلوب، مناسب بودن فضای فیزیکی ۲۸/۱٪ مطلوب، کافی بودن منابع آموزشی ۴۶/۹٪ مطلوب، طرح درس ۲۸/۱٪ مطلوب، تدریس اساتید ۶۶/۱٪ نسبتاً مطلوب و نحوه ارزشیابی استاد ۹۳/۸٪ نسبتاً مطلوب بود.

در حوزه دانش‌آموختگان، مهارت‌های کسب‌شده دانش‌آموختگان ۵۷/۷٪ نسبتاً مطلوب، سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان ۳۸/۵٪ نسبتاً مطلوب، مقالات و آثار علمی دانش‌آموختگان ۵۱/۳٪ نسبتاً مطلوب، رضایت دانش‌آموختگان از رشته و وضعیت شغلی ۵۳/۸٪ نسبتاً مطلوب، امکانات و تجهیزات گروه ۴۶/۲٪ نسبتاً مطلوب به دست آمد.

رضایت داشتند که نتایج مغایر با مطالعات فولادی فرد و همکاران (۱۳۹۶)، ملکوتیان و همکاران (۱۳۹۲) و مهربابیان و همکاران (۱۳۹۲) که به ترتیب در دانشگاه‌های علوم پزشکی قم، کرمان و گیلان انجام شده بودند، داشت (۲۱، ۲۵، ۲۶). ایجاد علاقه در دانشجویان می‌تواند تحت تاثیر ایجاد انگیزه از طرف مدرسين و بازار کار مناسب برای این رشته تحصیلی باشد (۲۱). از آن جا که ۵۰٪ از دانشجویان شرکت‌کننده بیان کردند که در مورد رشته تحصیلی‌شان اطلاعات کافی دارند و کمتر از نیمی از آن‌ها در مورد بازار کار آینده این رشته، اطلاعات کافی داشتند. از طرفی کمتر از ۲۰٪ از دانشجویان اعلام کردند که دروس ارائه شده متناسب با نیاز دانشجویان و جامعه است. لذا می‌توان با توجه به این موارد، علاقه‌ی کم دانشجویان به این رشته تحصیلی را در پژوهش حاضر توجیه کرد. بر-خلاف نتایج ارزیابی درون گروهی که در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اراک و دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز که در هر دو مطالعه بیش از ۵۰٪ از دانشجویان شرکت‌کننده نسبت به آینده شغلی خود امیدوار بودند (۲۷، ۲۸). می‌توان برای آشنایی هر چه بیشتر دانشجویان با آینده شغلی رشته تحصیلی و ایجاد انگیزه و علاقه در آن‌ها، کارگاه و گردهمایی برگزار کرد (۲۹).

وضعیت رضایت دانش‌آموختگان شرکت‌کننده در این پژوهش از رشته و وضعیت شغلی ۵۳/۸٪ نسبتاً مطلوب بود برخلاف گزارش فولادی فرد و همکاران در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی قم که دانش‌آموختگان وضعیت اشتغال را ضعیف اعلام کردند (۲۱). این در حالی است که ۶۹/۲٪ از دانش‌آموختگان این پژوهش دارای شغل مرتبط با رشته تحصیلی خود می‌باشند. این تضاد، حاکی از آن است که اشتغال مرتبط به تنهایی تضمین‌کننده رضایت شغلی نیست و عوامل دیگری مانند کیفیت شغل، سطح حقوق و دستمزد، شرایط کاری نامناسب، عدم تطابق کامل مهارت‌های کسب‌شده در

کتابخانه) همسو است. این تطابق نشان‌دهنده‌ی چالش ساختاری مشترک در بسیاری از دانشکده‌های بهداشت کشور است. از منظر پیامدهای آموزشی، رضایت پایین دانشجویان از رشته تحصیلی (۲۵٪ کاملاً راضی) و کیفیت دروس (۱۸/۸٪ کاملاً متناسب با نیاز دانشجویان) می‌تواند منجر به کاهش انگیزه تحصیلی و افزایش ترک تحصیل یا تغییر رشته شود. از نظر مدیریتی، این یافته‌ها لزوم بازنگری برنامه‌ی درسی، تقویت دوره‌های کارآموزی عملی و برگزاری کارگاه‌های منظم آشنایی با بازار کار را برجسته می‌سازد. اجرای این اقدامات می‌تواند رضایت دانشجویان را به سطوح گزارش شده در مطالعات اراک و اهواز (بیش از ۵۰٪) نزدیک کند. از منظر مدیریتی، دانشگاه باید برنامه‌ریزی هدفمندی برای بهبود امکانات فیزیکی (مانند تخصیص بودجه ویژه برای تجهیزات رایانه‌ای و کتابخانه) و بازنگری برنامه درسی انجام دهد. پیشنهاد اجرایی شامل برگزاری کارگاه‌های سالانه آشنایی با بازار کار (با مشارکت فارغ‌التحصیلان موفق) و تقویت دوره‌های کارآموزی عملی است که می‌تواند رضایت دانشجویان را از ۲۵٪ به سطوح بالاتر (مانند بیش از ۵۰٪ در مطالعات اراک و اهواز) برساند (۲۷، ۲۸). از نظر سیاستی، وزارت بهداشت می‌تواند الزامات ارزیابی درونی را با شاخص‌های اجرایی (مانند آستانه حداقل ۷۰٪ رضایت دانشجویی) تقویت کند.

در حوزه‌ی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی اعضاء هیات‌علمی امتیاز همه ملاک‌ها بالای ۵۰٪ به‌دست آمد که می‌تواند به توانمندی مطلوب اعضای هیات‌علمی اشاره کند همانند نتایج به‌دست آمده در مطالعات قبلی که توسط جعفری قوام‌آباد و همکاران (۱۳۹۳) و دشتی و همکاران (۱۳۹۰) که به ترتیب در دانشگاه علوم پزشکی تهران (۲۳) و گروه علوم آزمایشگاهی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (۲۴) انجام شده بودند. در پژوهش حاضر مشخص شد ۲۵٪ از دانشجویان از رشته مهندسی بهداشت محیط کاملاً رضایت داشتند و ۳۷/۵٪ از آن‌ها از مشغول به کار شدن در همین رشته کاملاً

کرده و پایه‌ای برای برنامه‌ریزی هدفمند در سطح دانشگاه ایجاد می‌کند. مطالعات آینده با نمونه بزرگ‌تر و طراحی چند مرکزی توصیه می‌شود.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به‌خوبی نقاط ضعف و قوت گروه آموزشی بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی لرستان را نشان داد. از نقاط قوت کنونی گروه آموزشی می‌توان به وضعیت مطلوب حوزه‌های گروه آموزشی، مدیریت و سازماندهی (مدیرگروه)، رسالت و اهداف آموزشی و توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی اعضا هیات‌علمی اشاره کرد. اما در مقابل نیز، نقاط ضعفی از قبیل رضایت کم دانشجویان از رشته تحصیلی، کارکنان، دانشکده، امور آموزشی و پژوهشی شناسایی شد. که لزوم توجه بیشتر مسئولین و اساتید به حوزه دانشجویی را نشان می‌دهد. در مجموع، نتایج این ارزیابی درونی نه‌تنها نقاط ضعف و قوت را روشن ساخت، بلکه پایه‌ای برای تدوین برنامه‌های عملی مانند تخصیص بودجه هدفمند و سیاست‌های آموزشی محلی فراهم می‌کند. استمرار چنین ارزیابی‌هایی، کلیدی برای ارتقای کیفیت آموزش عالی در رشته‌های سلامت محیطی است.

از مقایسه‌ی نتایج این تحقیق با دیگر مطالعات گروه‌های دیگر کشور می‌توان به این نتیجه رسید که در کل کشور علی‌رغم وجود گروه‌ها و بسترهای مناسب آموزشی و زیرساختی، روز به روز رضایت دانشجویان از رشته تحصیلی خود (بهداشت محیط) و انگیزه آن‌ها برای ادامه تحصیل و امیدشان برای یافتن شغل مناسب در حال کم‌شدن است و لذا این امر نیازمند برنامه‌ریزی‌های کلی و استراتژیک در سطح بود و وزارت خانه برای بروزرسانی و کاربردی کردن واحدهای درسی و کارآموزی و نیز پیگیری‌های منجر به ایجاد بسترهای مناسب برای اشتغال‌زایی و ایجاد انگیزه برای دانشجویان و فارغ‌التحصیلان این رشته می‌باشد.

تشکر و قدردانی: این پژوهش حاصل طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی لرستان با کد طرح ۳۲۴۹-۹۹-۱-۱۳۹۷ می‌باشد. از ریاست دانشکده، معاون آموزشی، گروه مهندسی بهداشت محیط و تمام کارمندان و دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش تشکر و قدردانی به‌عمل می‌آید.

دانشگاه با نیازهای عملی بازار کار، و بار کاری بالا در مشاغل بهداشت محیطی نقش تعیین‌کننده دارند (۲). این یافته با مطالعات قبلی در حوزه بهداشت محیط همخوانی دارد؛ برای مثال، فولادی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶) در دانشگاه علوم پزشکی قم نیز به رضایت پایین دانش‌آموختگان علی‌رغم اشتغال اشاره کرده‌اند (۱۷). ملکوتیان و همکاران (۱۳۹۲) در کرمان نیز چنین شکافی را گزارش کردند و آن را به چالش‌های حرفه‌ای از جمله حقوق ناکافی و امکانات محدود نسبت دادند. تحلیل عمیق‌تر نشان می‌دهد که این مسئله می‌تواند منجر به کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان و مهاجرت نیروی متخصص شود (۱۲). بنابراین، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها با تقویت دوره‌های کارآموزی عملی، بازنگری برنامه درسی بر اساس نیازهای بازار کار و همکاری با دستگاه‌های اجرایی برای بهبود شرایط شغلی، این شکاف را کاهش دهند. در مطالعه فولادی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶) بیش از نیمی از دانش‌آموختگان شاغل نبودند که مشابه با نتایج به‌دست آمده در مطالعه‌ی میرنسب و همکاران در سال ۱۳۹۵ در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بود (۳۰). رحیمی‌فرد و همکاران در سال ۱۳۹۱ در دانشکده بهداشت قم وضعیت دانش‌آموختگان رشته تحصیلی بهداشت حرفه‌ای را از نظر ادامه تحصیل و بازار کار نسبتاً مطلوب توصیف کردند (۳۱). ایجاد برنامه‌ها و دروس عملی در قالب کارآموزی می‌تواند به علاقه‌مندی دانشجویان به رشته تحصیلی و شناخت بازار کار کمک شایسته کند (۳۲).

محدودیت‌ها: این مطالعه با حجم نمونه‌ی محدود، به‌ویژه در بخش اعضای هیات‌علمی (۵ نفر) و دانش‌آموختگان (۱۳ نفر)، مواجه بود. این محدودیت ناشی از تعداد کم اعضای هیات‌علمی گروه و محدودیت دسترسی به دانش‌آموختگان دو سال اخیر است و می‌تواند بر قدرت تعمیم‌پذیری نتایج به کل دانشکده بهداشت یا سایر دانشگاه‌های کشور تأثیر بگذارد. بنابراین، از تعمیم‌دهی بیش از حد یافته‌ها خودداری شده و نتایج عمدتاً در چارچوب ارزیابی درونی و شناسایی نیازهای خاص این گروه آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی لرستان تفسیر شده است. با وجود این محدودیت، تمرکز بر ارزیابی درونی نقطه‌ی قوت مطالعه‌ی حاضر است، زیرا این رویکرد امکان شناسایی دقیق نقاط ضعف و قوت محلی را فراهم

را رد می‌کنند.

سه‌م نویسنندگان: فاطمه پیروزفر: آنالیز آماری، نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. رضا فولادی‌فرد: طراحی مطالعه و ایده اولیه، آنالیز آماری، نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. بهرام کمرهای: نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. منصور قادرپوری: نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. محمدامین کرمی: نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. علی طولابی: نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. فرامز عظیمی: نگارش دست‌نویس اولیه، تأیید نسخه نهایی مقاله. پریسا امرایی: ورود داده‌ها.

References

1. Arabi H, Sadeghi H, Alighadri M, Hazrati S, Mokhtari A, Anooshirvan S. Internal evaluation of individual characteristics and educational status of environmental health associate students of Ardabil University of Medical Sciences. *Ardabil scientific research journal of health and hygiene*. Ardabil scientific research journal of health and hygiene. 2010;2:42-51. (In Persian)
2. Fallah S, et al. Internal evaluation of the environmental health department of the Faculty of Health, Semnan University of Medical Sciences. *Scientific journal of Semnan University of Medical Sciences*. 2003;73:5-7. (In Persian)
3. Mohammadi R FJ, Yadegarzadeh G, Mizamohammadi M, Parari K. Evaluation Quality in higher education. Tehran. Sanjesh Press. 2005:3-12. (In Persian)
4. Y. M. New Reforms in the Management of the University: Transition from Centralized to Decentralized (University-Based Management) in Iran. *High Educ Policy* 2005;18(1):67-82.
5. Rahbar N AA, Faez N. . Internal evaluation of obstetrics and gynecology department of Semnan university of medical sciences in year 2002. *Koomesh J*. 2003;5:27-32. (In Persian)
6. Vlasceanu L GL, Parlea D. . Quality assurance and accreditation: A glossary of basic terms and definitions. UNESCO.48-9.
7. H. M. Structure in fives: designing effective organizations. Prentice-Hall NJ : Englewood Cliffs. 1983.
8. Malakutian M, Molazadeh P. A comparative study of the internal evaluation of the Department of Environmental Health, Faculty of Health, Kerman University of Medical Sciences during the years 2017-2018. 2014.
9. Alipour M, Gangkhani M, Eskandari M, Rostami A, Tajkey J, Jafari MR. Internal evaluation of Department of Physiology and Pharmacology of Zanjan University of Medical Sciences in 2009. *Journal of Medical Education Development*. 2012;4(7):44-53. (In Persian)
10. José Tarí J, de Juana-Espinosa S. EFQM model self-assessment using a questionnaire approach in university administrative services. *The TQM Magazine*. 2007;19(6):604-16.
11. Conard WM, O'Reilly KE, Hartlage C, Lamberti GA. Widespread microplastic pollution in Indiana, USA, rivers. *River Res Appl*. 2023;39(10):2092-101.
12. A B. From internal evaluation in medical education to national institution for quality assurance in higher education in

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تعارض منافی در نگارش این پژوهش ندارند.

حمایت مالی: این طرح توسط دانشگاه علوم پزشکی لرستان با کد طرح 1397-1-99-3249 بدون حمایت مالی تصویب شده است.

ملاحظات اخلاقی: نتایج مقاله‌ی حاضر، حاصل از طرح پژوهشی با کد اخلاق IR.LUMS.REC.1402.212 بوده است. شرکت‌کنندگان در این پژوهش در زمینه‌ی چگونگی انجام طرح و محرمانه‌بودن اطلاعات و هم‌چنین هدف از انجام این طرح توجیه شدند و تمامی شرکت‌کنندگان آگاهانه به سؤالات پرسشنامه پاسخ دادند. نویسندگان کلیه نکات اخلاقی شامل عدم سرقت ادبی، انتشار دوگانه، تحریف داده‌ها و داده‌سازی را در این مقاله رعایت کرده‌اند. هم‌چنین هرگونه تضاد منافع حقیقی یا مادی که ممکن است بر نتایج یا تفسیر مقاله تأثیر بگذارد

- Iran: Challenges and prospective. *J Cent Med Educ Stud Develop* 2009;6:81-8.
13. Izanloo H, Yari AR, Fahiminia M, Babaknia F. Internal evaluation of the Department of Environmental Health Engineering, Qom University of Medical Sciences, 2019. *Journal of the University of Medical Sciences*. 2010;2:6-51. (In Persian)
 14. Pololi LH, Dennis K, Winn GM, Mitchell J. A needs assessment of medical school faculty: caring for the caretakers. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*. 2003;23(1):21-9.
 15. Saeedeh S, Neda J, Shajaraat A, Zahiri M. Internal and External Factors Analysis using SWOT Technique Affecting on Formulation Strategies in Health Faculty at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. *Ahvaz Soldier Education Development Journal*. 2017:192-7. (In Persian)
 16. Nasrollahi F, Yamani doozi M, Arefi K, Mohammadi R. Evaluation of the quality of implementation of the internal evaluation plan of educational groups of Shahid Beheshti University from the point of view of faculty members. *Educational planning studies*. 2019;8(15):121-47. (In Persian)
 17. Fouladi Fard R, Izanloo H, Yari AR, Fahiminia M, Asadi-Ghalhari M, Mahmoudian MH, et al. Internal Evaluation in the Department of Environmental Health Engineering of Qom University of Medical Sciences, 2017. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 2019;13(1):66-75. (In Persian)
 18. KAHMaF-kM. The impact of internal evaluation on quality improvement in education and research. *Nurs Res* 2008;3:105-15.
 19. Raygan AR, Mahamed F, Rezaee S, Jamshidi A, Fararouyee M, Karimzadeh K, et al. Internal Evaluation of Educational Groups of Health School of Yasouj University of Medical Sciences in 2009. *Research in Medical Education*. 2011;3(2):43-51. (In Persian)
 20. Rezaeian M, Vazirinajad R, Esmaeili A, Salem Z, Asadpour M, Heidari L. Internal Evaluation of Social Medicine Department of Rafsanjan Medical School. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. 2011;10(1):55-66. (In Persian)
 21. Fouladi Fard R, Izanloo H, Yari AR, Fahiminia M, Asadi-Ghalhari M, Mahmoudian MH, et al. Internal Evaluation in the Department of Environmental Health Engineering of Qom University of Medical Sciences, 2017. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 2019;13(1):66-75. (In Persian)
 22. Ghane pour Mr, Kavari SH, Pour-Mohammadi B, Homami S. Internal evaluation of public health department of Semnan university of medical sciences. *koomesh*. 2011;12(2):104-11. (In Persian)
 23. Jafari Ghavamabad A., Khami M.R., Yazdani R., Nasibi M., Mohammadi M. Internal evaluation of oral health & community dentistry department Tehran University of Medical Sciences. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2013;6(2):107-12. (In Persian)
 24. Dashti N, Einollahi N, Zare Bavani M, Abbasi S. Internal Evaluation Of Medical Laboratory Sciences Department Of Allied Health Sciences School, Tehran University Of Medical Sciences(2010) *Payavard Salamat*. 2012;6(2):117-27. (In Persian)
 25. Mehrabian F, Dadash Khah Z, Karimi Z. Attitude of Environmental Health Students Toward their Discipline and Future Career in Guilan University of Medical Sciences. *Research in Medical Education*. 2012;4(1):43-8. (In Persian)
 26. Malakootian M MP. Comparative Study of Internal Assessment in the Department of Environmental Health for the School of Public Health in Kerman University of Medical Sciences, Iran, during 2008-2013. *Strides Dev Med Educ*. 2014;11(2):251-63.
 27. Faraji Khiavi F, Faraji Khiavi F, valipoor A, Khademi M. A Study on Students' Expectations of Academic Field and Their Attitude to Prospecting Job Among School of Health

- Students at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences: 2014. Educational Development of Judishapur. 2015;6(1):43-51. (In Persian)
28. Mobarakabadi A, Shamsi M, Najafianzadeh M. Health Student Attitude towards Their Field of Study and Future Career in Health Faculty of Arak University of Medical Sciences, Iran. *Strides in Development of Medical Education*. 2014;11(2):280-5.
 29. Farzianpour F, Nedjat S, Rahimi A, Malekafzali B. Internal evaluation of the Department of Epidemiology and Biostatistics of the School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*. 2011;9(2):41-52.
 30. Mirnasab M MM, Ehrampoosh M, Mohammadzadeh M, Karimi monjermooie H. Environmental health engineering students' attitudes toward their education program and career in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2015. *jmed*. 2016;11 (1):43-50. (In Persian)
 31. Rahimifard H KA, Arast Y, Behnamipour S, Mahdinia M. Internal Evaluation of Department of Occupational Health of Qom University of Medical Sciences in Academic Year 2010-2011. *Qom Univ Med Sci J*. 2013;7 (S1):86-91. (In Persian)
 32. Izanloo H, Yari AR, Fahiminia M, Farzinnia B, Mahmoudian MH. Internal Evaluation of the Department of Environmental Health Engineering of Qom University of Medical Sciences, 2010. *Qom Univ Med Sci J*. 2013;7(2):51-6. (In Persian)